

עץ המשאלות ובנייה של בית חדש לסבתא

טאוליה מורדוק

יישום הוראה קשובה בגן הילדים

המושג הנלמד: משפחה

נקודות להתייחסות:

- התייחסות למושג מעצב ומשמעותי בחיי הילדים.
- הקשבה לאופן בו ילד/ה מייצג בציור את משפחתו ומקומו בה.
- התייחסות לאופן בו ילד/ה תופס ומייצג בציור את משפחתו המורחבת.
- לבחון האם קיימת תפיסה סטריאוטיפית של סבתא/סבא ולייצור אינטראקציות קשובות מותאמות.

למידה מתווכת
מאפשרת העמקה
ויצירת שינוי בהבנה
המושגית של הלומד/ת

הקשבה אקטיבית
לתפיסותיו ומקומו
הראלי של הלומד/ת

תהליכי אי-ודאות
ויציאה מאזור הנוחות
מהווים חלק מתהליך
הלמידה

הלומד מבטא את
עצמו באמצעות
ציורים

הוראה קשובה

שימוש בשפות הוראה
מגוונות ויצירתיות

תכנון אינטראקציות
בדגש על אופני
הלמידה הייחודיים
של הלומד/ת

הלומד מבטא את עצמו באמצעות ציורים

במסגרת נושא ט"ו בשבט
שיח על אמונות שונות הקשורות
במושג "העץ"
"עץ המשאלות שלי"
ציירתי את אמא ואבא שלי.
את בת-חן דודה שלי ואת אריאל.
בקשתי מעץ המשאלות שלי ששוב
נלך למקס סטוק,
ואקנה את כל היצירות שאני אוהב.

הלומד מבטא את עצמו באמצעות ציורים

רקע: שני אחים בגן.
האחד בן 6 השני בן 4.3 לאחרונה עברו עם האם לגור בבית הסבתא.

קשבה אקטיבית לתפישותיו ומקומו של הלומד/ת

מה זה סבא או סבתא?

זה דודים שהם מאוד מבוגרים
ושהם נותנים לנו הרבה! אוכל..
והם גם דואגים לנו שנהיה בריאים.

ציירתי את סבא וסבתא בסלון הם
מחכים לאוכל שאני ואבא ואריאל מכינים.

הם סבא וסבתא מהצד של אמא
וזה היה כשהיינו בבית הקודם והם
באו אלינו.

תכנון אינטראקציות בדגש על אופני הלמידה הייחודיים של הלומד/ת

ייצוג סבתא/סבא בפיסול
סיפור באמצעות הדמויות

פעם אחת הייתה סבתא כשהאימא הלכה לקניות, לקנות אוכל והסבתא שמרה והביאה לתינוק לאכול, ואז היא לקחה אותו ביד והרדימה אותו ואז שמה אותו בלול.

היא שטפה את הכלים והיא חזרה ועשתה כביסה והחליפה לו טיטול. היא אמרה לו להירדם.

שאלה: איך לדעתך מרגיש התינוק?

תשובה: נ': הוא מרגיש עצוב כי הסבתא לא רצתה לעשות מה שהוא רוצה.

שאלה: מה הוא היה רוצה?

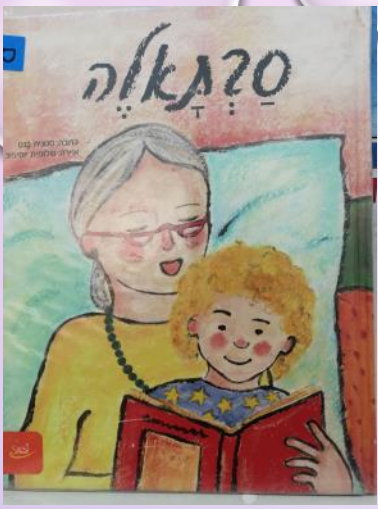
תשובה: נ': הוא רצה שהיא תשחק אתו. הוא בכה כל היום.

שאלה: איך לדעתך הרגישה הסבתא?

תשובה: נ': היא לא רצתה להקשיב בגלל שהיא הייתה עסוקה. אבל בסוף

הסבתא הקשיבה לו.

בעקבות הכירות עם עולם הילד, והצורך שלו באידאליזציה. הקראת הסיפור סבתאל'ה. מתן אפשרות לבחירה בוונטילציה.

נ' לדפדף שוב בספר ובוחר את החלק שאהב/ שרצה להתייחס אליו.
נ': אני אוהב את הדף של החיבוק. אהבתי את הסבתא כי היא נותנת לו כמעט כל דבר, כמו למשל לאכול שוקולד ולקנות דונאטס.

בעקבות הספר סבתאל'ה נ' מצייר מה הוא אוהב לעשות עם סבתא שלו.

• ציירתי שסבא וסבתא לוקחים אותי למאפייה וראינו שבדרך יש כלניות סגולות. יש ליד הבית שלנו כלניות סגולות וורודות, היינו ליד הבית של אבא והם קנו לי דונאטס ובורקס.

בועת חשיבה:

- סבתא: אני חולמת לגור בבית אחר כי אני רוצה להוליד ילדים. אחרים. זה בגלל שלא כיף לה בבית הישן כי הוא יותר מדי ישן בשבילה
- סבא: אם ייוולדו עוד ילדים עוד פעם אז אני אשמור עליהם
נ': אני אשמור על הילדים אם ייוולדו עוד

שימוש בדמיון ובייצוג חזותי לצורך העמקת ההבנה בית חדש לסבתא

ציירתי שבבית החדש יש לסבתא שלי גינה. ציירתי כרוב, כלנית, צנון, כלנית, גזר, עגבניות, תותים וכלנית. ציירתי שבאתי עם סבתא לבית ובדיוק ירד גשם והקשת בענן הופיעה ואז ראינו את הקשת וצילמנו תמונה. בבית החדש יש גינה אנחנו רואים ביחד טלואיזיה וכיף לנו וטוב גם לסבתא בבית הזה

שאלה: מה טוב לסבתא?

נ': טוב לה כי הבית הזה יותר נקי מהישן

בועות חשיבה: סבתא "כיף לי"

נ': "יופי שכיף לך כי אף פעם לא היה לך כיף"

הצגת ציור זה לצד הציור הקודם

שאלה: כשאנחנו מסתכלים על שני הציורים. יש משהו שהשתנה?

נ': כן. בציור של הבית החדש סבתא שמחה. היא כבר אוהבת להיות בו וגם יש לה מקום והוא יותר חדש נקי.

ציור גננת בית סבתא וסבא

ציירתי את הבית של סבא וסבתא שלי.
ציירתי אותם בבית שלהם ואני כשהייתי קטנה הייתי באה לבקר
אותם.
היה להם בית שהיו לו שני חלקים ובאמצע היה שביל.
נ' למה ציירת רק חלק של דשא?
לא היה להם דשא בכל הגינה רק בחלק.
אני זוכרת שבסיפור שלך סיפרת שהסבתא הכינה וקנתה אוכל,
אז נזכרתי שכשהייתי באה לסבתא שלי היא תמיד הכינה לנו
אוכל
נ' אהה זה עוף!
נכון. תמיד היא הכינה לנו עוף ברוטב עגבניות. זה תמיד היה
אותו מאכל.
היה להם גם עץ תפוזים. זה מעניין שנינו ציירנו עץ תפוזים.
כסבתא וסבא שלי רצו לנוח קצת ואנחנו רצינו להמשיך לשחק,
הם היו עוברים את השביל והיו נכנסים לחדר השני ושם היה
להם שקט.

מאפשרת ההעמקה ויצירת שינוי בהבנה המושגית של הלומד/ת

תזכור כל הפעילויות שחווינו
מה למדת?

- נ': למדתי על חברות של מבוגרים וילדים. שאנחנו חברים אני וסבתא וגם שכל אחד יכול לשמח את השני
- שאלה: מה משמח אותך?
נ': הייתי רוצה לשחק איתה.
- שאלה: ומה חשוב לך?
נ': רציתי להגיד לה שאני אוהב אותה.
- שאלה: אם סבתא הייתה יכולה להגיד לך משהו מה היא הייתה אומרת?
נ': "היא הייתה אומרת לי שהיא שמחה שהיא באה לבית חדש
שאלה: יש עוד משהו שמשמח אותה?
נ': "לא"

ניתוח ותובנות

- השימוש בציור מאפשר ללומד לעבד תכנים נלמדים. באמצעות הציורים הילד מעמיק הבנה, משתמש בשפה נוספת/ שפה מחזקת/ שפה משלימה על מנת להביע הבנות שלא תמיד הוא מצליח להביע במילים, שלא תמיד הן מודעות. הציור מהווה ייצוג חדש לתהליכי חשיבה משתנים ותפיסות חדשות שנוצרות.
- הציור מזמן לנו המחנכות חלון לנפש הילד, לאופן בו הוא מבין מושגים, מצבים חברתיים מורכבים, רגשות ויכולות.
- פיסול הדמויות שהן פרי ידיו ולא דמויות מוכנות מראש יצרה למידה אקטיבית ויצקה לתוכן את העולם הפנימי שלו, את תפיסותיו והאופן הייחודי בו הוא תופס את המושגים
- תהליך הלמידה תוכנן להתקיים בקבוצה. חלק מהאינטראקציות התקיימו יחד. התקיים שיח בו כל השותפים למדנו אחד ואחת מהשני. נהיית מהיכולת של הילדים לתפוס את עצמם כמקור וידע ומהיכולת שלהם להצביע מה הם למדו מדברי וציורי החברים.
- מתוך הכרות עם מורכבות המארג המשפחתי של נ' בחרתי לקיים המשך אינטראקציות מותאמות לו אישית. מתוך אמונה שהתאמה ייחודית תאפשר הקשבה כנה לעולמו הפנימי ושיח משמעותי. כל אינטראקציה שמשה בסיס לתכנון האינטראקציה הבאה.

ניתוח ותובנות

- הקשבה והכרות עם חוזקות אפשרו לי לייצור בגמישות אינטראקציות לימודיות מגוונות. שפות הוראה מגוונות אפשר שימוש בהשלכה על מנת לעבד ולהביא לידי ביטוי תכנים מורכבים. דרך הסיפור עם הדמויות המפוסלות הצליח נ' לשקף את הפער בין הצורך של הילד לצרכים ומטלות הסבתא.
- הבחירה בספר בו הסבתא מאפשרת לנכדה "כמעט כל דבר" אפשרה לנ' להביע את הצורך שלו בקשר מכיל ואוהב עם סבתו.
- לאורך כל הפעילויות עולה נושא האוכל. כאשר ציירתי את סבי וסבתי בחרתי להכניס אלמנט זה ולשתף את נ' בו. נ' היה מרותק לסיפור וביקש שאוסיף ואספר לו. אני מאמינה כי האותנטיות של הסיפור עברה אליו ועוררה את סקרנותו. לי היא אפשרה לחזור לילד שבי ולפעול מתוך רגישות ואמפטיה לנקודת מבטו של הילד.
- קיים פער מבורך בין התכנים שהיו בתכנון שלי, לתכנים שעסקנו בהם לתכנים וההדגשים שהיו פועל יוצא של השיח ומקומו של הלומד.
- הוראה קשובה ומשתנה זמנה פלטפורמה להבעת מחשבות ורגשות. נתנה לגיטימציה לוונטילציה ודרכה התאפשר לנ' להיכנס לדמויות ולעבד נקודות מבט שונות.